

Vendim nr. 41 datë 06.03.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Elsa Toska,	Kryesuese
Sonila Bejtja,	Anëtare
Genti Ibrahimimi,	Anëtar

në datën 06.03.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 1 (S) 2024 të Regjistrimit Themeltar, që i përket:

KËRKUES: SEFER SELIMAJ

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimit nr. 00-2023-1305, datë 27.07.2023 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Shfuqizimi i nenit 375, pika 1, të Kodit të Procedurës Penale, si i papajtueshëm me nenet 18 dhe 31 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe jo në harmoni me paragrafin 2 të vetë nenit 375 ose riformulimin e kësaj dispozite në përputhje me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); nenet 27, 49, pika 3, shkronja “e”, 71 dhe 71/a të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoji relatorin e çështjes Genti Ibrahim, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda (*GJKKO-ja e Shkallës së Parë*) ka paraqitur pranë kësaj gjykate kërkesën për gjykimin e kërkuarit, duke e akuzuar për kryerjen e veprës penale “Moskallëzimi i krimi”, të parashikuar nga neni 300 i Kodit Penal (*KP*). Në të njëjtin procedim, organi i akuzës ka paraqitur dhe kërkesën ndaj shtetasit A.C., duke e akuzuar për kryerjen e veprës penale “Trafikimi i personave të rritur”, të parashikuar nga neni 110/a, paragrafi i dytë, i *KP*-së.

2. *GJKKO-ja e Shkallës së Parë*, me vendimin nr. 57, datë 09.06.2017, ndër të tjera, ka vendosur: “*Deklarimin fajtor të kërkuarit për kryerjen e veprës penale “Trafikimi i personave të rritur”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 110/a, paragrafi i katërt, i KP-së dhe dënimin e tij me 15 vjet burgim.*”. Gjatë gjyimit në shkallë të parë kërkuari ka bërë kërkesë për t’u gjykuar me ritin e gjyimit të shkurtuar. Në lidhje me këtë kërkesë, gjykata e shkallës së parë, bazuar dhe në jurisprudencën kushtetuese (*shih vendimin nr. 4, datë 10.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*), ka vlerësuar se nuk mund ta përfundonte çështjen në gjendjen që ishin aktet, pa qenë nevoja e shqyrtimit gjyqësor, bazuar në debatin gjyqësor dhe parimin e kontradiktoritetit. Ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë kanë paraqitur ankim kërkuari dhe i bashkëpandehuri tjetër, shtetasi A.C.

3. Gjykata e Apelit për Krime të Rënda (*GJKKO-ja e Apelit*), me vendimin nr. 65, datë 11.09.2017, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 57, datë 09.06.2017 të *GJKKO-së së Shkallës së Parë*. Ndaj këtij vendimi kanë bërë rekurs kërkuari dhe i bashkëpandehuri tjetër, shtetasi A.C.

4. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-1305, datë 27.07.2023, ka vendosur mospranimin e rekruseve, pasi nuk përmbanin asnjë nga shkaqet e parashikuara nga neni 432 i Kodit të Procedurës Penale (*KPP*).

5. Në datën 24.11.2023 (sipas shënimit të shërbimit postar), kërkuari i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*), me ankim kushtetues individual, për shfuqizimin e vendimit

nr. 00-2023-1305, datë 27.07.2023 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm më Kushtetutën. Ky ankim kushtetues individual, pasi është plotësuar sipas përcaktimeve të nenit 27 të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në Gjykatë në datën 03.01.2024.

II

Pretendimet e kërkuetit

6. **Kërkueti**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar, se i është cenuar:

- 6.1. *E drejta e mbrojtjes dhe e drejta për t'u dëgjuar*, pasi nuk i është dhënë mundësia të mbrohej ndaj ndryshimit të cilësimit juridik të veprës penale dhe nuk i është komunikuar akuza për veprën e re penale, për të cilën është dënuar, dhe që është e ndryshme nga ajo që ka kërkuar organi i akuzës. Gjithashtu, nuk i është dhënë koha e nevojshme për t'u mbrojtur për këtë cilësim juridik të ri të veprës penale.
- 6.2. *E drejta për t'u njoftuar për zhvillimin e gjykimit e lidhur me të drejtën për t'u dëgjuar*, pasi njoftimi për datën dhe mënyrën e shqyrtimit të rekursit nuk është realizuar sipas përcaktimeve të nenit 436, pika 3, të KPP-së. Pas depozitimit të rekursit, nga sekretaria e Gjykatës së Lartë nuk ka pasur asnjë informacion për trupin gjykues, datën e caktuar për gjykim dhe as për mënyrën e gjykimit (dhomë këshillimi ose seancë). Adresa elektronike e mbrojtësit të kërkuetit është depozituar me anë të rekursit, por Gjykata e Lartë nuk e ka njoftuar atë nëpërmjet saj. Nuk është bërë njoftimi as nëpërmjet afishimit në mjediset e asaj gjykate, as në faqen elektronike.
- 6.3. *Standardi i arsytimit të vendimit gjyqësor*, pasi Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në arsyetimin e vendimit të tij është kufizuar vetëm në evidentimin e shkaqeve të rekursit, por nuk u ka dhënë përgjigje të arsyetuar pretendimeve ligjore dhe kushtetuese të kërkuetit. Në rastin konkret, Gjykata e Lartë, kur i referohet nenit 407 të KPP-së, ka ndryshuar përmbajtjen e tij, duke krijuar kështu një dispozitë ligjore.
- 6.4. *E drejta për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj*, pasi Gjykata e Lartë nuk mund të kryejë funksionet e gjykatave të faktit. Gjykata e Lartë, në rastin konkret, ka cituar vendimet e gjykatave të faktit dhe ka mbajtur të njëjtin qëndrim për sa u përket fakteve dhe provave.

- 6.5. *Parimi i barazisë përpara ligjit*, pasi po të ishte zbatuar nga gjykata neni 375, pika 2, i KPP-së, kërkuesi do të kishte garanci ligjore dhe barazi armësh, krahasuar me të akuzuar të tjerë, për të cilët gjykata mund të ketë ndryshuar akuzën sipas së njëjtës dispozitë.
- 6.6. *Neni 375, pika 1, i KPP-së, pasi bie në kundërshtim me nenin 31, shkronjat “a” dhe “b”, të Kushtetutës*, pasi, sipas kësaj dispozite, gjykata nuk njofton dhe nuk i jep kohë të akuzuarit ose palës për t’u mbrojtur në lidhje me cilësimin juridik të veprës penale. Ndërsa pika 2 e të njëjtit nen parashikon njoftimin e palëve për ndryshim e cilësimit juridik të veprës penale dhe u jep kohën e nevojshme atyre për t’u mbrojtur. Në këtë kuptim, pika 1 e nenit 375 të KPP-së, krahasuar me pikën 2 të tij, nuk garanton barazinë përpara ligjit. Pika 1 i mohon të akuzuarit të gjithë të drejtat procedurale dhe materiale të parashikuara nga pika 2. Mospërputhja midis pikave 1 dhe 2 të nenit 375 të KPP-së, përveçse cenon të drejtën për t’u mbrojtur, lë, gjithashtu, hapësirë për abuzim nga gjykatat në zgjedhjen se cilës pikë t’u referohen.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

7. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

8. Në çështjen konkrete, Kolegji vëren se kërkuesi ka kundërshtuar vendimin e Gjykatës së Lartë, në të cilin ai ka qenë palë ndërgjyqëse, si dhe përmbajtjen e nenit 375, pika 1, të KPP-së.

9. Kolegji vlerëson se në lidhje me kundërshtimin e procesit gjyqësor të zhvilluar ndaj tij, kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të shkronjës “f” të pikës 1 të nenit 131

dhe shkronjës “I” të pikës 1 të nenit 134 të Kushtetutës, pasi është palë në procesin gjyqësor, objekt të ankimit kushtetues individual, për rrjedhojë ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

10. Për sa i përket legjitimitit të kërkuarit në lidhje me kundërshtimin e dispozitës ligjore, Gjykata vëren se kërkuari ka kërkuar shfuqizimin e nenit 375, pika 1, të KPP-së, duke paraqitur si shkak pretendimin se sipas kësaj dispozite gjykata nuk njofton dhe nuk i jep kohë të akuzuarit ose palës për t’u mbrojtur në lidhje me cilësimin juridik të veprës penale. Kolegji vëren se neni 375, pika 1, i KPP-së parashikon se me vendimin përfundimtar gjykata mund t’i japë faktit një përcaktim të ndryshëm nga ai që ka bërë prokurori ose viktima akuzuese, më të lehtë ose më të rëndë, me kusht që vepra penale të jetë në kompetencën e saj.

11. Referuar dispozitës së kundërshtuar, Kolegji vëren se dispozita e kundërshtuar ka gjetur zbatim në rastin konkret, çka do të mund të përligjte interesin e kërkuarit për të kërkuar shfuqizimin e kësaj dispozite. Për rrjedhojë, Kolegji vlerëson se kërkuari legjitimohet *ratione personae* edhe për kërkimin e shfuqizimit të nenit 375, pika 1, të KPP-së.

12. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, kërkuari i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në të tria shkallët e gjyqësorit të zakonshëm dhe pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta. Për rrjedhojë, Kolegji, bazuar në nenin 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës dhe nenin 71/a, pika 1, shkronja “a”, të ligjit nr. 8577/2000, çmon se kërkuari e ka përmbushur edhe këtë kriter paraprak.

13. Kërkuari legjitimohet edhe *ratione temporis*, në kuptim të përmbajtjes së nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, pasi vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar, ai i Gjykatës së Lartë, mban datën 27.07.2023, ndërsa kërkesa është paraqitur në këtë Gjykatë në datën 24.11.2023 (sipas shënimit të shërbimit postar), pra brenda afatit ligjor 4-mujor.

14. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, Kolegji vëren se kërkuari, ndër të tjera, ka pretenduar se është cenuar parimi i barazisë përpara ligjit, pasi, sipas tij, po të ishte zbatuar nga gjykatat neni 375, pika 2, i KPP-së, ai do të kishte garanci ligjore dhe barazi armësh, krahasuar me të akuzuar të tjerë, për të cilët gjykata mund të ketë ndryshuar akuzën sipas së njëjtës dispozite.

15. Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjit dhe zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues (*shih vendimet nr. 34, datë 17.11.2022; nr. 5, datë 01.03.2018; nr. 23, datë 20.04.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjykata ndërhyr vetëm kur

gjykatat e juridiksionit të zakonshëm, përmes interpretimit dhe zbatimit të ligjit në një çështje konkrete, kanë cenuar të drejtat kushtetuese të palëve. Në këto raste, ajo nuk bën rivlerësimin e fakteve dhe të rrethanave, por një vlerësim të natyrës kushtetuese, të dallueshëm nga ai i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 34, datë 17.11.2022; nr. 4, datë 21.02.2022; nr. 3, datë 23.02.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

16. Në këtë kuptim, Kolegji konstaton se argumentet e sjella nga kërkuesi për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit kanë të bëjnë me zbatimin dhe interpretimin e ligjit nga gjykatat e zakonshme që, si rregull, është atribut i gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Për rrjedhojë, ai nuk hyn në juridiksionin kushtetues.

17. Për sa u përket pretendimeve të tjera të parashtruara në kërkesë, konkretisht për cenimin së drejtës së mbrojtjes dhe së drejtës për t'u dëgjuar, së drejtës për t'u njoftuar për zhvillimin e gjykimit lidhur me të drejtën për t'u dëgjuar, së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj dhe standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, Kolegji vlerëson se ato *prima facie* hyjnë në juridiksionin kushtetues dhe do të shqyrtohen në vijim për bazueshmërinë e tyre.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së mbrojtjes dhe së drejtës për t'u dëgjuar

18. Kërkuesi ka pretenduar se nuk i është dhënë mundësia të mbrohet ndaj ndryshimit të cilësimit juridik të veprës penale dhe nuk i është komunikuar akuza për veprën e re penale, për të cilën është dënuar, e cila është e ndryshme nga ajo që ka kërkuar organi i akuzës. Gjithashtu, nuk i është dhënë koha e nevojshme për t'u mbrojtur për këtë cilësim juridik të ri të veprës penale.

19. Në lidhje me të drejtën e mbrojtjes, Gjykata ka pranuar se në procesin penal ajo ka përmbajtje substanciale, duhet të jetë reale dhe efektive e jo vetëm teorike. Ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por, përkundrazi, gjykatat e juridiksionit të zakonshëm duhet të marrin të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të rregullt ligjor t'i japin mundësinë individit të bëjë mbrojtje reale, duke respektuar parimin e barazisë së armëve (*shih vendimet nr. 34, datë 17.11.2022; nr. 35, datë 01.06.2015; nr. 4, datë 10.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. E drejta e individit për t'u vënë në dijeni menjëherë dhe në mënyrë të hollësishme mbi natyrën dhe shkakun e akuzës kundër tij është sanksionuar nga neni 31, shkronja "a", të Kushtetutës dhe nga neni 6, pika 3, shkronja "a", të KEDNJ-së. Qëllimi i këtyre dispozitave është të krijojnë mundësinë për të akuzuarin të njihet paraprakisht me materialet, provat dhe rezultatet e hetimit, në mënyrë që të ushtrojë të drejtën e tij për të përgatitur një mbrojtje

efektive, pra për të paraqitur argumentet në favor të tij dhe për të kundërshtuar akuzën e ngritur. Gjatë gjykimit të zakonshëm, është kompetencë ekskluzive e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm të bëjnë ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale (*shih vendimin nr. 4, datë 10.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në rastin konkret, rezulton se kërkuesi është akuzuar për kryerjen e veprës penale “Moskallëzimi i krimit”, të parashikuar nga neni 300 i KP-së. Gjatë gjykimit në Gjykatën e Shkallës së Parë për Krime të Rënda kërkuesi ka bërë kërkesë për t’u gjykuar me ritin e gjykimit të shkurtuar. Në lidhje me këtë kërkesë, gjykata e shkallës së parë, bazuar edhe në jurisprudencën kushtetuese (*shih vendimin nr. 4, datë 10.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*), ka vlerësuar se nuk mund ta përfundonte çështjen në gjendjen që ishin aktet, pa qenë nevoja e shqyrtimit gjyqësor, bazuar në debatin gjyqësor dhe parimin e kontradiktoritetit (*shih faqet 3-4 të vendimit të gjykatës së shkallës së parë*). Në përfundim të gjykimit, Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda, pas analizimit të provave, ka arritur në përfundimin se veprimet e të pandehurve përbëjnë veprën penale “Trafikimi i personave të rritur”, kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 110/a, paragrafi i katërt, i KP-së, duke e dënuar kërkuesin për kryerjen e kësaj vepre dhe duke ndryshuar cilësimin juridik të veprës penale për të cilën kishte ngritur akuzën organi i akuzës. Këtë fakt kërkuesi e ka kundërshtuar në ankimin e paraqitur në gjykatën e apelit, duke pretenduar se atij i ishte cenuar e drejta e mbrojtjes, pasi ndryshimi i cilësimit juridik të veprës penale është bërë në momentin e shpalljes së vendimit përfundimtar.

22. GJKKO-ja e Apelit, në shqyrtimin e këtij pretendimi, ka vlerësuar se ligji procedural penal (neni 375 i KP-së) ka përcaktuar se gjykata mund të bëjë një përcaktim të ndryshëm ligjor/rikualifikim ligjor, për faktin kriminal, në rast se ai rezulton i ndryshëm nga sa kishte parashtruar prokurori në kërkesën për gjykim. Pra, sipas gjykatës së apelit, gjykata mund të rikualifikojë të njëjtin fakt që është përshkruar në kërkesën për gjykim, por jo një fakt të ri, i cili përmban elemente të reja që nuk i janë njoftuar të pandehurit. Gjykata ushtron të drejtën e saj për cilësimin juridik të veprës penale, vetëm në lidhje me faktin e përshkruar në kërkesën për gjykim që i është njoftuar/komunikuar të pandehurit (*shih faqen 8 të vendimit të GJKKO-së së Apelit*). Gjithashtu, gjykata e apelit ka vlerësuar se cilësimi i faktit penal të atribuuar i të pandehurve nga prokurori është i gabuar, ndaj, me të drejtë, është vijuar me gjykimin sipas procedurës së zakonshme, në respektim të parimit të kontradiktoritetit. Sipas GJKKO-së së Apelit, kërkuesi dhe mbrojtësi i tij kanë pasur të gjithë kohën e nevojshme për të realizuar një mbrojtje efektive, në kuptim të nenit 6 të KEDNJ-së. Gjatë gjykimit në shkallë të parë janë marrë provat e kërkuara nga palët, të pandehurit janë pyetur në përputhje me

kërkesat e ligjit procedural penal, si dhe mbrojtja ka pasur kohën e mjaftueshme për të shfrytëzuar të gjitha mjetet ligjore në funksion të mbrojtjes së të pandehurve si në aktin e njoftimit të akuzës, ashtu edhe në kërkesën për gjykim të të pandehurve, janë evidentuar elemente të rëndësishme në lidhje me faktin penal të atribuuar dy të pandehurve dhe këta të fundit kanë pasur mundësi objektive për të parashikuar rikualifikimin e faktit penal nga gjykata (*shih faqet 9-10 dhe 12 të vendimit të GJKKO-së së Apelit*). Ndaj vendimit të GJKKO-së së Apelit kërkuesi ka bërë rekurs, duke parashtruar, ndër të tjera, edhe cenimin e së drejtës së mbrojtjes, pasi, sipas tij, cilësimi i ndryshëm ligjor i veprës penale është bërë nga gjykata e shkallës së parë me vendimin përfundimtar, duke mos iu komunikuar atij dhe duke mos iu dhënë mundësia të dëgjohej.

23. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në vlerësimin e shkaqeve të rekursit, ka arsyetuar se GJKKO-ja e Shkallës së Parë e ka refuzuar kërkesën e kërkuesit për gjykim të shkurtuar kur ka konstatuar se ekzistonte mundësia e të gjykuarit t'i rëndohej pozita procedurale, nisur nga dyshimet për cilësimin e faktit penal të atribuuar këtij të gjykuarit nga ana e prokurorisë. Për këtë arsye, gjykata e shkallës së parë ka vijuar me gjykimin e zakonshëm ku palëve t'u sigurohej një proces i rregullt, bazuar në parimin e kontradiktoritetit dhe së drejtës së mbrojtjes efektive (*shih paragrafin 30 të vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*). Gjithashtu, Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, bazuar edhe në jurisprudencën kushtetuese (*shih vendimin nr. 4, datë 10.02.2012 të Gjykatës Kushtetuese*), ka vlerësuar se gjykata e shkallës së parë, duke bërë ndryshimin e cilësimit juridik të veprës penale, pasi ka refuzuar kërkesën për të proceduar me gjykim të shkurtuar, ka respektuar kërkesat e përcaktuara nga jurisprudenca shqiptare dhe ajo e Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*) në lidhje me këtë institut të së drejtës penale.

24. Për sa më lart, Kolegji konstaton se gjatë gjykimit në gjykatën e shkallës së parë kërkuesi dhe mbrojtësi i tij janë njohur me provat dhe faktet penale të çështjes. Në të njëjtin gjykim, (në shkallë të parë), kërkuesit, nëpërmjet mbrojtësit të tij, jo vetëm që i është dhënë mundësia të kundërshtojë provat e paraqitura nga organi i akuzës dhe faktet penale në ngarkim të tij, por i është dhënë mundësia që të paraqesë edhe provat e tij në gjykim. Gjithashtu, rezulton se cilësimin juridik të ndryshëm të veprës penale, të bërë nga gjykata e shkallës së parë, kërkuesi e ka kundërshtuar me ankimin drejtuar gjykatës së apelit dhe rekursin e bërë në Gjykatën e Lartë, për të cilin nga të dyja këto gjykata ka marrë përgjigje të arsyetuar, siç edhe është evidentuar në paragrafët më sipër. Në këtë kuptim, Kolegji vlerëson se ndaj kërkuesit është zhvilluar një proces i rregullt ligjor, duke respektuar parimin e kontradiktoritetit, të

drejtën e mbrojtjes dhe të drejtën për t'u dëgjuar, për rrjedhojë pretendimi i tij për cenimin e së drejtës së mbrojtjes dhe së drejtës për t'u dëgjuar, është haptazi i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për t'u njoftuar për zhvillimin e gjykimit të lidhur me të drejtën për t'u dëgjuar

25. Kërkuesi ka pretenduar se njoftimi për datën dhe mënyrën e shqyrtimit të rekursit nuk është realizuar, sipas përcaktimeve të nenit 436, pika 3, të KPP-së. Pas depozitimit të rekursit, nga sekretaria e Gjykatës së Lartë nuk ka pasur asnjë informacion për trupin gjykues, datën e caktuar për gjykim dhe as për mënyrën e gjykimit (dhomë këshillimi ose seancë). Adresa elektronike e mbrojtësit të kërkuesit është depozituar me anë të rekursit, por Gjykata e Lartë nuk e ka njoftuar atë nëpërmjet saj. Nuk është bërë njoftimi as nëpërmjet afishimit në mjediset e asaj gjykate, as në faqen elektronike.

26. Në jurisprudencën kushtetuese është pohuar se e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të janë të lidhura me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshëm të individit (*shih vendimin nr. 20, datë 22.09.2022 të Gjykatës Kushtetuese*). E drejta e mbrojtjes në procesin penal, si një nga elementet thelbësore për një proces të drejtë, përfshin jo vetëm praninë fizike, por edhe aftësinë për të dëgjuar dhe ndjekur procedimet, për të kuptuar provat dhe argumentet, për të orientuar përfaqësuesit ligjorë dhe për të dhënë fakte. Shteti ka detyrimin për ta njoftuar të pandehurin në mënyrë efektive dhe të përshtatshme për seancën, si dhe të marrë masa për të siguruar praninë e tij (*shih vendimin nr. 14, datë 21.06.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Kolegji vëren se neni 436, pika 3, i KPP-së rregullon mënyrën e njoftimit të palëve për datën dhe orën e gjykimit në Gjykatën e Lartë, ndërsa neni 437, pika 3, i po këtij kodi rregullon shqyrtimin gjyqësor të çështjes nga Gjykata e Lartë në prani të palëve.

28. Referuar dispozitave që rregullojnë rekursin në Gjykatën e Lartë, shqyrtimi në këtë gjykatë kalon në një ose në dy faza. Në fazën e parë, që njihet dhe si faza seleksionuese, neni 433 i KPP-së parashikon shqyrtimin e rekursit në lidhje me kushtet e pranueshmërisë në dhomën e këshillimit, ku në mungesë të ekzistencës të të cilave Gjykata e Lartë disponon për mospranimin e tij, duke i dhënë kështu fund shqyrtimit. Ndërkohë, në rastin kur rekursi plotëson kushtet e pranueshmërisë, në fazën e dytë çështja shqyrtohet në seancë gjyqësore, si rregull, në dhomën e këshillimit mbi bazë të dokumenteve (neni 436/a i KPP-së) ose në prani të palëve në raste përjashtimore (neni 437 i KPP-së), shqyrtim për të cilin neni 436, pika 3, i po këtij kodi parashikon njoftimin e palëve për datën dhe orën e gjykimit të paktën 30 ditë

përpara, përmes afishimit (shpalljes) në këndin e njoftimeve të Gjykatës së Lartë dhe në faqen elektronike zyrtare të saj, sikundër edhe përmes njoftimit elektronik në rastin kur palët kanë adresë elektronike të deklaruara ose të njohura. Edhe nga pikëpamja strukturore, neni 433 i KPP-së bën pjesë në seksionin e rregullave të përgjithshme që normojnë paraqitjen e rekursit, ndërsa neni 436 i tij është pjesë e seksionit që përmban dispozita që rregullojnë shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë (*shih vendimin nr. 4, datë 31.01.2024 të Gjykatës Kushtetuese*).

29. Për sa më lart, në rastin konkret, Kolegji vëren se rekursi i kërkuarit i është nënshtruar vetëm shqyrtimit seleksionues nga Gjykata e Lartë, e cila në dhomën e këshillimit ka vendosur mospranimin e tij, ndaj në këtë rast nuk gjen zbatim pika 3 e nenit 436 të KPP-së që parashikon rregullat e njoftimit që i takojnë seancës gjyqësore. Po kështu, referuar materialeve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi, rezulton se rekursi i paraqitur nga kërkuari është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 13.10.2027, ndërsa shqyrtimi i çështjes në dhomën e këshillimit është caktuar të zhvillohet në datën 27.07.2022. Gjithashtu, rezulton se në datën 16.06.2022, në mjediset e Gjykatës së Lartë është shpallur shqyrtimi i çështjeve në dhomën e këshillimit për datën 27.07.2022, ku përfshihet edhe çështja e kërkuarit, si dhe përbërja e trupit gjykues. I njëjti njoftim rezulton të jetë bërë edhe në faqen zyrtare të Gjykatës së Lartë. Ndërkohë, sipas akteve të dosjes gjyqësore, rezulton se në rekursin e paraqitur nga mbrojtësi i kërkuarit, ai ka lënë të dhënat e tij elektronike të kontaktit (*e-mail*) dhe nuk rezulton që t'i jetë komunikuar njoftimi për datën dhe orën e zhvillimit të seancës individualisht në këtë mënyrë.

30. Gjykata në mënyrë të vazhdueshme ka evidentuar rëndësinë e së drejtës për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim, e cila u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 8, datë 23.02.2021; nr. 49, datë 22.07.2016; nr. 21, datë 04.04.2016 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në kontekst të sa më sipër, Kolegji vlerëson se pavarësisht se sekretaria gjyqësore nuk e ka përmbushur detyrimin e saj për të kryer njoftimet edhe në adresën elektronike të vënë në dispozicion nga kërkuari, nuk rezulton që kjo situatë ta ketë bërë procesin në tërësi të parregullt, pasi ai ka qenë në dijeni të datës së shqyrtimit të rekursit. Kolegji mban në konsideratë faktin se Gjykata e Lartë ka afishuar në këndin e njoftimeve dhe në faqen elektronike të saj njoftimin për datën, orën dhe trupin gjykues të caktuar për shqyrtimin e rekursit. Në këtë mënyrë, kërkuari, nëpërmjet avokatit të tij, ka pasur mundësinë dhe kohën e

nevojshme për të ushtruar të drejtat e tij procedurale. Për pasojë, mosnjohimi edhe në adresën elektronike të kërkuarit nuk ka pasur ndikim të drejtpërdrejtë në procesin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë, duke qenë se ai ka marrë dijeni efektivisht për këtë proces përmes mjeteve të tjera të njohimit.

32. Nën të njëjtën analizë, Kolegji vlerëson se edhe gjykimi i çështjes në dhomën e këshillimit nuk rezultoi ta ketë vendosur kërkuarin në pozita të pafavorshme, duke qenë se ai e ka pasur mundësinë të dëgjohet nëpërmjet rekursit të paraqitur. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se pretendimi i kërkuarit për t'u njohuar lidhur me të drejtën për t'u dëgjuar, është haptazi i pabazuar.

Ç. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor

33. Kërkuari ka pretenduar se Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë në arsytimin e vendimit të tij është kufizuar vetëm në evidentimin e shkaqeve të rekursit, por nuk u ka dhënë përgjigje të arsyetuar pretendimeve ligjore dhe kushtetuese të kërkuarit. Në rastin konkret, Gjykata e Lartë, kur i referohet nenit 407 të KPP-së, ka ndryshuar përmbajtjen e tij, duke krijuar kështu një dispozitë ligjore.

34. E drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Gjykata në jurisprudencën e saj ka theksuar vazhdimisht se arsytimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve se ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 21, datë 26.09.2022; nr. 67, datë 10.11.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsytimin e tyre. Gjykata ka theksuar, gjithashtu, se ky detyrim ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit, dhe se masa e arsytimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimet nr. 21, datë 26.09.2022; nr. 6, datë 16.02.2021; nr. 79, datë 14.12.2017 të Gjykatës Kushtetuese*). Detyrimi që kanë gjykatat për të arsyetuar vendimet e tyre, nuk mund të interpretohet sikur kërkohet arsytim i detajuar për çdo pretendim të palës ndërgjyqëse, ndërkohë që masa e arsytimit të vendimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 17, datë 16.05.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Në rastin konkret, Kolegji vëren se referuar vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, ky i fundit ka arsyetuar se pretendimet e karakterit ligjor të ngritura nga kërkuesi janë të pabazuara në ligj, për sa kohë nuk rezultojnë shkelje të ligjit procedural nga gjykatat e krimeve të rënda gjatë gjykimit të kësaj çështjeje. Ky gjykim është zhvilluar me procedurën e gjykimit të zakonshëm, pasi GJKKO-ja e Shkallës së Parë e ka refuzuar kërkesën e të gjykuarit Sefer Selimaj për të proceduar me gjykim të shkurtuar, kur ka konstatuar se ekzistonte mundësia që të gjykuarit t'i rëndohej pozita procedurale, nisur nga dyshimet për cilësimin e faktit penal të atribuuar këtij të gjykuarit sipas prokurorisë. Gjykata, duke çmuar se në gjendjen e paraqitjes së akteve nga organi i akuzës, nuk mund të jepej një vendim i bazuar në ligj, ka vijuar gjykimin e zakonshëm, ku palëve u sigurohet kontradiktoriteti dhe e drejta e mbrojtjes efektive, në respektim të procesit të rregullt (*shih paragrafin 30 të vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*). Më tej, Kolegji Penal ka vijuar me analizimin dhe arsyetimin e shkaqeve të tjera të rekursit të paraqitura nga kërkuesi. Gjithashtu, sipas këtij Kolegji Penal, GJKKO-ja e Shkallës së Parë, duke bërë cilësimin juridik të veprës penale, pasi nuk ka pranuar kërkesën e kërkuesit për të procedura me gjykim të shkurtuar, ka respektuar kërkesat e përcaktuara nga jurisprudenca shqiptare dhe ajo e GJEDNJ-së në lidhje me këtë institut të së drejtës penale. Ndërkohë, neni 407, pika 2, i KPP-së parashikon të drejtën e të pandehurit për ankimimin e urdhrave/vendimeve të gjykatës, së bashku me vendimin përfundimtar, kur nuk parashikohet ndryshe nga norma procedurale. Gjykata e apelit me të drejtë ka evidentuar faktin se asnjë nga të gjykuarit nuk ka paraqitur ankim ndaj këtij vendimi/urdhri të GJKKO-së (*po aty, paragrafi 33*).

36. Për sa më lart, referuar rekursit të kërkuesit dhe vendimit të Kolegjit Penal të kundërshtuar prej tij, Kolegji konstaton se i vetmi pretendim me natyrë kushtetuese i ngritur në rekurs nga kërkuesi, ka qenë ai për cenimin e së drejtës së mbrojtjes dhe parimit të kontradiktoritetit, i cili ka marrë përgjigje të arsyetuar nga Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë. Edhe pretendimet e tjera të kërkuesit të paraqitura në rekurs janë pasqyruar në vendimin e Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë dhe janë analizuar prej tij sipas jurisprudencës së Gjykatës për këtë qëllim. Për sa i përket përmbajtjes së nenit 407, pika 2, të KPP-së, ashtu siç është evidentuar me lart, Kolegji Penal ka referuar përmbajtjen e saktë të tij, duke mos ndryshuar dhe mos krijuar kështu dispozitë të re ligjore, siç pretendon kërkuesi. Për këtë arsye, pretendimi e kërkuesit për cenimin e standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor është haptazi i pabazuar.

D. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj

37. Kërkuesi ka pretenduar se Gjykata e Lartë, në rastin konkret, ka cituar vendimet e gjykatave të faktit dhe ka mbajtur të njëjtin qëndrim, për sa u përket fakteve dhe provave. Ndërkohë, Gjykata e Lartë nuk mund të kryejë funksionet e gjykatave të faktit.

38. Shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*” është një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Sipas jurisprudencës kushtetuese, procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, për të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe ta zgjidhë vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit. Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte e prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra për mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta (*shih vendimet nr. 37, datë 25.04.2017; nr. 83, datë 30.12.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Për sa më lart, Kolegji, referuar vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë të kundërshtuar nga kërkuesi, vëren se ai kolegj në shqyrtimin e çështjes ka vendosur mospranimin e rekursit duke u bazuar në pretendimet e parashtruara nga kërkuesi, si dhe arsyetimin dhe interpretimin e ligjit nga gjykatat më të ulëta. Në rastin konkret, Kolegji Penal, jo vetëm që nuk ka mbajtur qëndrim dhe vlerësuar prova të tjera nga ato që janë administruar nga gjykatat më të ulëta, por nuk është shprehur as për ato të vlerësuara nga këto të fundit. Në këtë rast, kontrolli i Kolegjit Penal është fokusuar vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra për mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Për rrjedhojë, Kolegji vlerëson se pretendimi i kërkuesit për cenimin e së drejtës për t'u gjykuar nga një gjykatë e caktuar me ligj është haptazi i pabazuar.

40. Në përfundim, Kolegji vlerëson se përderisa nuk gjeti shkelje të të drejtave kushtetuese në procesin gjyqësor të kundërshtuar nuk vlerëson të ndalet më tej në analizën e pretendimeve për kushtetutshmërinë e nenit 375, pika 1, të KPP-së.

41. Për sa më lart, Kolegji çmon se ankimi kushtetues individual nuk plotëson kriteret ligjore për kalimin e tij për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronjat “a” dhe “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.